

13. marts 2017

Tommy Prang Vonsyld (<http://www.planetpulp.dk/author/tommy/>)

Synes godt (

Split

Tekst

Print denne side

Send som email ([mailto:?](mailto:)

subject=Planet%20Pulp%20%3A%20Split&body=Jeg%20anbefaler%20denne%20side%3A%2

M. Night Shyamalan er i den grad genopstået fra sin slumber og har igen skrevet en fantastisk historie, der leverer en slutning, hvor alt vendes på hovedet, og selve genren bliver omdefineret indenfor et halvt minut.

(http://www.planetpulp.dk/billeder/film/split/split_plakat_stor.jpg)ADVARSEL!

SPOILER ALARM! Denne anmeldelse vil beskrive, forklare og forholde sig til den åbenbarende slutning i **Split**. Så hvis man ikke har set filmen, og ønsker at opleve en af de fedeste overraskelser på film længe, så skal man stoppe med at læse anmeldelsen her, se filmen, og så vende tilbage! Der er også spoilers til andre Shyamalan-film. Men nu er du advaret.

Genrevridende twists

Twist-slutninger har været M. Night Shyamalans varemærke gennem det meste af hans karriere, som tog fart med hans tredje film **The Sixth Sense** (<http://www.planetpulp.dk/?p=40721>) (1999). En lille stemningsmættet film om en dreng, der umiddelbart er psykisk syg, og lider voldsomt af, at han kan se døde mennesker, altså genfærd.

Han får hjælp af en børnepsykolog, spillet af Bruce Willis, der forsøger at finde frem til og helbrede drengens lidelse. I filmens slutning viser det sig imidlertid, at Bruce Willis selv er død, idet han rent faktisk dør i filmens åbningsscene. **The Sixth Sense** blev et kæmpe internationalt hit, og den film man snakkede mest om det år.

Herefter fulgte **Unbreakable** (<http://www.planetpulp.dk/?p=42791>) (2000), hvor Bruce Willis spiller sikkerhedsvagten David Dunn, der sammen med den svagelige Elijah Price (Samuel L. Jackson), finder ud af, at han besidder evner og styrker, der gør ham i stand til at opspore og bekæmpe onde mennesker.

Imidlertid har Elijah gjort sig selv til masse-morder i forsøget på netop at bevise sin teori om, at der findes unikke mennesker, der er skabt til at vogte og beskytte. Så **Unbreakable** åbenbarer sig som en genrefilm – en lang prolog, der fortæller historien om ikke bare skabelsen af en superhelt, men også skabelsen af en superskurk. En ærkefjende i Mr. Glass, et navn Elijah giver sig selv, da det var det øgenavn, han fik som barn grundet en sygdom, der får hans knogler til let at knække.

Med en nærmest mytologisk indgangsvinkel, men stadig ved at overholde de traditioner og regler der hører til universet og genren, har M. Night Shyamalan skabt en superheltefilm, som formodentlig er den flotteste i filmhistorien.

Flere genrevridende twists fulgte med **Signs** (<http://www.planetpulp.dk/?p=1225>) (2002), hvor Mel Gibson spiller en præst, der må forsøge at genfinde sin tro for at redde familien igennem en verdensomspændende *alien invasion*.

Det viser sig, der er en kraft, der våger over os (mennesker), hvis vi ellers ser de tegn, vi bliver forevist. Alt sker af en årsag, lige fra den umiddelbart uforståelige sætning, præstens kone udtalte før sin død, til hans brors spildte baseball-talent, hans datters fobi for forurenset vand og hans søns astma.

The Village (2004) er umiddelbart en periodefilm, der foregår i en landsby et sted i 1800-tallets Pennsylvania (alle Shyamalans film foregår i hans fødestat Pennsylvania), der plages af et slags overnaturligt væsen.

Men twist-slutningen afslører, at vi faktisk er i nutiden, og at landsbyen er skabt af de ældre, der sammen skabte et samfund udenfor vores hektiske, kyniske, voldelige verden i forsøget på at leve uden brug af moderne teknologi i en gammeldags og mere ægte verden.

Lady in the Water (2006) afslører sig som en eventyr-fabel, hvor alle beboerne i en ejendom går sammen om at redde et mytologisk, havfruelignende væsen. Faktisk er beboerne de karakterer, der beskrives i fortællingen. Historien er skrevet efter en godnathistorie-føljeton, M. Night fortalte til børnene, da de var små, og leger med de arketyper, som man finder i den mytologiske litteratur og historiefortælling.

I **The Happening** (<http://www.planetpulp.dk/?p=3384>) (2008) slår naturen (endelig) tilbage mod den destruktive menneskehed ved at planterne udsender dødbringende, usynlige sporer, eller pollen, der får folk til at begå selvmord. M. Night Shyamalans kæmpe fascination af den tidligere mester Alfred Hitchcock er gennemgående i hele hans karriere, og **The Happening** kan ses som et plante-modstykke til Hitchcocks **The Birds** (<http://www.planetpulp.dk/?p=10939>) (1963).

Shyamalans film var kendt for manuskripter, der var så ultrahemmelige, at kun få håndplukkede personer fik dem udleveret, efter at have underskrevet fortrolighedsaftaler, og som regel fik skuespillerne og andre medvirkende på produktionen, kun brudstykker af manus udleveret.

The Sixth Sense var et kæmpe hit, elsket af anmeldere og publikum, mens de følgende film i stigende grad skiller vandende, og der blev uddelt Golden Raspberry Awards til **Lady in the Water**.

Med de to følgende film, **The Last Airbender** (2010) og **After Earth** (2013) virkede det som en karriere var slut.

Razzie Killers!

Fantasyfilmen **The Last Airbender** er baseret på animationsserien fra Nickelodeon, **Avatar: The Last Airbender** (2000). Filmen blev nærmest korsfæstet af kritikere. Plot, historie, stil, skuespil, instruktion og behandlingen af kildematerialet blev haglet ned.

Men det skulle blive værre. **After Earth** er skrevet af Gary Whitta, baseret på en idé af Will Smith om en far og søn, der 1000 år efter, menneskeheden måtte forlade planeten, nødlander på en forandret, fjendtlig Jord.

Igen en chance for Will Smith til at forsøge at iscenesætte sig selv og familien, her sønnen Jaden. Som **The Last Airbender** fik den bredside på bredside af både kritikere og publikum. Denne gang fortjent. **After Earth** er en skrækkelig film.

Kritikere udtalte åbent, at M. Night Shyamalan var færdig, at han burde stoppe med at lave film. Og det er formodentlig, hvad han selv havde tænkt sig.

The Blum Identity

Men den unge, ekstremt aktive og meget succesfulde horrorfilmproducer Jason Blum (**Paranormal Activity**, **Insidious**, **The Purge**, **The Gallows**, **The Gift**, m.fl.) gav M. Night Shyamalan mulighed for det, han havde brug for: At vende tilbage til rødderne. At gå tilbage til der, hvor det hele startede.

En lille produktion, hvor M. Night kunne være i kontrol fra start til slut, med fuldstændig kreativ kontrol over projektet, og uden *Hollywood-executives*, der åndede ham i nakken. Det blev den lille, men meget effektive gyser, **The Visit** (2015). Den "smalleste" film i M. Night Shyamalans karriere, produceret for et B-film-budget på 5 millioner USD.

Filmen indtjente imidlertid godt 100 millioner USD på verdensplan, og bragte tiltrængt anerkendelse fra både kritikere og publikum. Med en effektiv spilletid på 94 minutter er det en historie om en søster og bror, der tager på ferie hos singlemoderens forældre, de aldrig har mødt.

Børnene filmer deres oplevelser, og således har vi et set-up med mobilkamera-footage, som producer Jason Blum og Blumhouse Productions nærmest har gjort til deres varemærke. Filmen er stilsikker, med effektive chok, og igen en twist-slutning, der afslører, at de i stigende grad uhyggelige bedsteforældre overhovedet ikke er dem, de udgiver sig for at være.

Masser af M. Night Shyamalan-varetegn, om end det er tydeligt, at **The Visit** på alle måder er produceret meget anderledes, end Shyamalans tidligere film. Men den er ægte og bærer tydeligt præg af den frihed og genfundne glæde ved at lave film, som M. Night tydeligvis havde brug for. Og det lykkedes.

Den genfundne glæde ved at lave film fik Shyamalan til at genoplive et projekt, der havde været skrinlagt i over 15 år. Umiddelbart "bare" endnu en thriller/horrorfilm om en person, der lider af "Dissociative Identity Disorder" (DID) eller "Multiple Personality Disorder" (MPD), eller på dansk "Personlighedsspaltning". Men man bliver klogere.

Arrival of The Beast

Split starter med, at tre piger kidnappes og spærres inde i et dystert kælderkompleks. Tre teenagepiger med forskellig baggrund, de to populære piger Claire (Haley Lu Richardson) og Marcia (Jessica Sula) og outsideren Casey (fantastisk spillet af det nye talent Anya Taylor-Joy).

Ud over den umiddelbare skræk ved at blive spærret inde og vente på en ukendt skæbne, erfarer pigerne, at de ikke er kommet i kløerne på én person – der er flere involverede! Deres umiddelbare kidnapper er Barry, men snart møder pigerne Dennis og Patricia, der tydeligvis modarbejder Barry.

Og de præsenteres også for en 9-årig dreng, Hedwig, som ser ud til at ville hjælpe pigerne, men naturligvis er bange. Der er bare det ved det, at alle disse personer er den samme mand! De står overfor en person med en voldsomt udtalt skizofreni, som mildest talt er ustabil.

Og så starter et farligt spil, hvor pigerne, og især den meget handlekraftige Casey, skal forsøge at udtænke en måde at slippe ud fra deres fængsel på, mens de skal bearbejde de forskellige personer de konfronteres med.

Vi finder ud af mere om kidnapperen via dennes psykiater, Dr. Karen Fletcher (Betty Buckley). Kidnapperen er "oprindeligt" en Kevin Wendell Crumb (James McAvoy), hvis sind er knækket efter voldsom mishandling gennem barndommen af hans mor.

Kevin har 23 særskilte personligheder og via samtaler med især Dennis, hører vi om en ildevarslende nr. 24, der er på vej – kaldet "The Beast". Pigerne er et offer til dette mystiske væsen.

Kevins komplekse sind foregår således, at personerne sidder på stole i et mørkt rum, og når de er "på" går de ind i lyset. Den 9-årige Hedwig kan som den eneste gå ind og ud af lyset, som han vil, men ellers er det Barry, der kontrollerer, hvem der er i lyset.

Men Dennis (en person med sexafvigende tendenser) og Patricia er i gang med at vende denne magtbalance, og Dr. Fletcher ser med stigende bekymring, at hendes patient blive mere og mere utilregnelig og frygter, at han kan blive en decideret fare.

Dr. Fletcher har i årevis studeret folk med DID, hvor Kevin naturligvis er hendes yndlingsobjekt, og frem for at anse dem som psykisk syge personer, anser hun evnen til at skifte karakter som en mulig vej til at udløse menneskets fulde mentale potentiale.

Hun har set, hvordan ikke bare psyken skifter, men også personens fysiske formåen. I samme person kan være en handicappet, lam person, der ikke er i stand til at gå, sammen med en veltrænet atlet, der er i stand til løfte flere hundrede kilo. Så DID er muligvis menneskets næste trin i evolutionsprocessen.

Da "The Beast" ankommer, indser Dr. Fletcher for sent, at hendes teorier holder stik, men at hun på fatal vis har undervurderet Kevins urinstinkter. "The Beast" er et kannibalistisk monster, der har nærmest overmenneskelig styrke og virker usårlig, da knivstik m.m. ikke stopper ham. Og han kravler som et rovdyr på vægge og lofter.

Casey tager en hård kamp op, men kan ikke matche supervæsenet. Men i sidste ende bliver hun skånet. For som Kevin bærer hun tydelige tegn på mishandling i barndommen. I flashbacks i løbet af filmen fortæller M. Night på hjerteskræende vis, hvordan hun var offer for seksuelt misbrug af hendes fars bror.

Split har hele vejen en underfundig, gribende stemning, som du husker fra M. Night Shyamalans tidlige film. Visuelt smuk og stilsikker (man mærker igen meget Hitchcock-inspirationen), folder

historien sig mere og mere ud frem til en slutning, som du jo umiddelbart forventer er en konfrontation mellem filmens direkte kombattanter, James McAvoy (der tydeligvis har en fest med Kevins mange personer) og Anya Taylor-Joy.

Men "The Beast" er ude i det fri og totalt bevidst om sine nyfundne evner og kræfter. Og når han "monologer" om, hvordan kun de, der som ham er "broken" besidder den styrke, der skal til for at kunne bestå – ja så er man som tilskuer lidt i ubalance.

Vild slutning!

Og det er når man er i ubalance, de fedeste stød kan sættes ind! Og her er det igen, der skal advares om en stor spoiler!

Der klippes i filmens finale til et interiør, hvor kameraet tracker gennem en diner. Her starter James Newton Howards musik fra **Unbreakable**! Et TV kører i dineren og fortæller om begivenhederne og morderen, der er på fri fod. En morder, pressen nu har døbt "The Horde" på grund af de mange personligheder.

En kvindelig gæst i dineren taler (off camera) om, hvordan dette minder lidt om de begivenheder, der skete for 15 år siden med ham i rullestolen. Og der ender tracket ved Bruce Willis, som fuldender kvindens sætning med ordene "Mr. Glass". På brystet et navneskilt med "Dunn". Filmen slutter.

Og Så falder der den lækreste følelse over én: **Split** er jo ikke en horrorfilm om en kannibalistisk seriemorder. **Split** er en spin-off til **Unbreakable**. Vi er i et superhelteunivers, og **Split** er historien om, hvordan superskurken "The Horde" bliver til! En farlig modstander med overmenneskelige kræfter, som David Dunn nu må konfrontere.

Det er både spidsfindig, modig og totalt genial historiefortælling. Modig eftersom **Unbreakable** tilbage i 2000 var en moderat succes og formodentlig ikke er blevet set af mange gennem årene. Og slutningen giver naturligvis ikke den store reaktion hos folk, der ikke har set **Unbreakable**.

Split har også stået for skud på grund af dens stereotype portrættering af folk, der lider af DID. Men denne kritik må jo komme fra folk, der ikke ser, at den spidsfindige overdrivelse i karaktererne retfærdiggøres af, at dette jo ikke er et "virkeligt" univers.

Slutningen blev holdt så hemmelig, at den ikke fremgik af manuskriptet, og Bruce Willis var ikke med i de første test-screeninger af filmen. Han var først med, da filmen havde premiere i september 2016 på Fantastic Fest.

David Dunn vs The Horde

"The Horde" er faktisk en karakter, som var med i de første manusudgaver af **Unbreakable** tilbage i år 2000. Dengang følte M. Night Shyamalan imidlertid, at karakteren ville fylde for meget.

M. Night fastslår, at **Split** ikke den fortsættelse til **Unbreakable**, der on/off har været rygter om i alle årene, men at han nu er ved at skrive en fortsættelse til Bruce Willis' David Dunn.

M. Night Shyamalan lavede en gentlemanaftale med Disney om, at han kunne benytte karakteren David Dunn i **Split** (**Unbreakable** var produceret af Buena Vista), på betingelse af, at såfremt han ønskede at lave en fortsættelse, skulle denne igen være under Disney. Forhåbentlig har vi noget at glæde os til!

Slutscenen i **Split** er den lækreste filmoplevelse i mange år, og jeg tæller dagene til Blu-ray udgivelsen i april.

Titel: Split

Instruktør: M. Night Shyamalan

Manuskript: M. Night Shyamalan

Cast: James McAvoy (Kevin Wendell Crumb / Dennis / Patricia / Hedwig / Crumb / Barry / Orwell / Jade / The Beast), Anya Taylor-Joy (Casey Cooke), Betty Buckley (Dr. Karen Fletcher), Haley Lu Richardson (Claire Benoit), Jessica Sula (Marcia), Izzie Coffey (Five-year-old Casey), Brad William Henke (Uncle John), Sebastian Arcelus (Casey's father)

Producere: Marc Bienstock (producer), Jason Blum (producer), M. Night Shyamalan (producer), Kevin Scott Frakes (executive producer), Buddy Patrick (executive producer), Ashwin Raian (executive producer), Steven Schneider (executive producer)

Foto: Mike Gioulakis

Klip: Luke Franco Ciarrocchi

Musik: West Dylan Thordson

Spilletid: 117 minutter

Aspect ratio: 2.35:1

Sprog: Engelsk

Produktionsland, år: USA, 2016

Produktionsselskaber: Blinding Edge Pictures, Blumhouse Productions

Anmeldt i nr. 137 | 13/03/2017 (http://www.planetpulp.dk/?page_id=43531)

Stikord: Spin-off (<http://www.planetpulp.dk/?p=11578>)

Tommy Prang Vonsyld (http://www.planetpulp.dk/?page_id=43281). Tommy voksede op i 1970'erne, og allerede som barn var film den store interesse. Der blev spenderet megen tid i biografens mørke (også forbudt for børn film!), samt foran TV med yndlingsserier som Månebase Alpha og McCloud, og han var ivrig samler af

kulørte hæfter fra Marvel og DC Comics. Tommy har en merkantil uddannelse indenfor [...] (http://www.planetpulp.dk/?page_id=43281)

Skriv et svar

Din e-mailadresse vil ikke blive publiceret. Krævede felter er markeret med

Kommentar